

Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах, 1959 р.

(Із змінами, внесеними згідно з Додатковим Протоколом від 17.03.78)

Уряди держав-членів Ради Європи, які підписали цю Конвенцію, враховуючи, що метою Ради Європи є досягнення більшого єднання між її членами, переконані в тому, що прийняття спільних правил в галузі взаємної допомоги у кримінальних справах сприятиме досягненню цієї мети, беручи до уваги, що така взаємна допомога пов'язана з питанням екстрадиції, з якого вже було підписано 13 грудня 1957 року відповідну конвенцію, погодилися про таке:

Глава I

Загальні положення

Стаття 1

1. Договірні Сторони зобов'язуються надавати одна одній, відповідно до положень цієї Конвенції, якнайширшу взаємну допомогу у кримінальному переслідуванні правопорушень, покарання яких, на момент прохання про надання допомоги, підпадає під юрисдикцію судових властей запитуючої Сторони.
2. Ця Конвенція не застосовується до арешту, виконання вироків або правопорушень, передбачених військовим правом, які не є злочинами відповідно до звичайного кримінального права.

Стаття 2

У допомозі може бути відмовлено:

(а) якщо прохання про надання допомоги стосується правопорушення, яке, на думку запитуючої Сторони, є політичним правопорушенням, правопорушенням, пов'язаним з політичним правопорушенням, або податковим правопорушенням;

(б) якщо запитувана Сторона вважає, що задоволення прохання може зашкодити суверенітету, безпеці, громадському порядку або іншим суттєвим інтересам її країни.

Глава II

Судові доручення

Стаття 3

1. Запитувана Сторона виконує, у передбачений її законодавством спосіб, будь-які судові доручення, які стосуються кримінальної справи і які надсилаються їй судовими властями запитуючої Сторони з метою забезпечення показань свідків або передачі предметів, які являють собою речові докази, матеріалів судової справи або документів.
2. Якщо запитуюча Сторона бажає, щоб свідки або експерти свідчили під присягою, вона ясно зазначає це у своєму проханні, і запитувана Сторона виконує прохання, якщо законодавство її країни цього не забороняє.
3. Запитувана Сторона може передавати засвідчені копії або засвідчені фотокопії запитуваних матеріалів судової справи або документів, якщо запитуюча Сторона ясно не просить передати оригінали; у цьому випадку запитувана Сторона докладає всіх зусиль для виконання прохання.

Стаття 4

Запитувана Сторона, на ясно висловлене прохання запитуючої Сторони, повідомляє їй дату і місце виконання судового доручення. Посадові та зацікавлені особи можуть бути присутні, якщо запитувана Сторона на це згодна.

Стаття 5

1. Будь-яка Договірна Сторона під час підписання цієї Конвенції або здачі на зберігання своєї ратифікаційної грамоти чи документа про приєднання, шляхом перепроведення відповідної заяви на ім'я Генерального секретаря Ради Європи, може залишити за собою право обумовлювати виконання судових доручень щодо обшуку або арешту власності однією або декількома такими умовами:

(а) правопорушення, на якому ґрунтується судове рішення, має підлягати покаранню як за законодавством запитуючої Сторони, так і за законодавством запитуваної Сторони;

(б) правопорушення, на якому ґрунтується судове доручення, має бути екстрадиційним в запитуваній державі;

(с) виконання судового доручення має бути сумісним з законодавством запитуваної Сторони.

2. Якщо Договірна Сторона робить заяву відповідно до пункту 1 цієї статті, будь-яка інша Сторона може застосовувати принцип взаємності.

Стаття 6

1. Запитувана Сторона може відстрочити передачу будь-яких запитуваних речей, матеріалів судової справи або документів, якщо вони їй необхідні у зв'язку з незакінченим кримінальним провадженням.

2. Будь-яка річ, будь-які оригінали матеріалів судової справи або документів, передані на виконання судового доручення, повертаються запитуючою Стороною запитуваній Стороні якнайскоріше, якщо остання Сторона не відмовиться від їх повернення.

Глава III

Вручення документів та розпоряджень суду щодо явки свідків, експертів і притягнутих до відповідальності осіб

Стаття 7

1. Запитувана Сторона здійснює вручення письмових документів і письмових доручень суду, які їй для цього надсилаються запитуючою Стороною.

Вручення може здійснюватися шляхом простої передачі відповідній особі письмових документів або наказів суду. Якщо запитуюча Сторона звертається з ясно висловленим проханням про це, запитувана Сторона здійснює вручення у спосіб, передбачений її власним законодавством для вручення аналогічних документів, або у спеціальний спосіб, сумісний з цим законодавством.

2. Підтвердження вручення здійснюється шляхом надання розписки, датованої і підписаної відповідною особою, або заяви запитуваної Сторони про здійснення вручення, в якій зазначається спосіб і дата такого вручення. Той чи інший з цих документів негайно надсилається запитуючій Стороні. На прохання запитуючої Сторони запитувана Сторона відзначає, чи було вручення документів здійснено відповідно до законодавства запитуваної Сторони. Якщо вручення документів не може бути здійсненим, запитувана Сторона негайно повідомляє про це запитуючу Сторону.

3. Будь-яка Договірна Сторона під час підписання цієї Конвенції або здачі на зберігання своєї ратифікаційної грамоти чи свого документа про приєднання, шляхом перепроводження відповідної заяви на ім'я Генерального секретаря Ради Європи, може просити, щоб повістка про виклик до суду обвинуваченої особи, що знаходиться на її території, передавалась її властям за деякий час перед датою, встановленою для явки. Цей термін визначається у вищезгаданій заяві і він не повинен перевищувати 50 днів.

Цей термін враховується при встановленні дати явки і передачі доручення про виклик.

Стаття 8

Свідок або експерт, який не з'явився до суду згідно з повісткою, про вручення якої було порушене прохання, не може, навіть якщо ця повістка містить попередження про покарання, підлягати ніякому покаранню або запобіжному заходу, якщо він в подальшому добровільно з'явиться на території запитуючої Сторони і буде знову належним чином викликаний до суду.

Стаття 9

Виплата коштів, включаючи добові, та відшкодування дорожніх витрат свідку або експерту здійснюються запитуючою Стороною і розраховуються від місця їхнього помешкання за тарифами, які, принаймні, дорівнюють тарифам, передбаченим в шкалах виплат та правилах, чинних в країні, де має відбутися допит.

Стаття 10

1. Якщо запитувана Сторона вважає, що особиста присутність свідка або експерта в її судових органах конче необхідна, вона зазначає це у проханні про вручення судової повістки, і запитувана Сторона пропонує цьому свідку або експерту з'явитися до суду.

Запитувана Сторона інформує запитуючу Сторону про відповідь свідка або експерта.

2. У випадку, передбаченому у пункті 1 цієї статті, у проханні або у повістці зазначається приблизна сума виплачуваних коштів і сума дорожніх витрат та добових, які мають бути відшкодовані.

3. На конкретне прохання, запитувана Сторона може сплатити свідку або експерту аванс. Сума авансу позначається у судовій повістці і відшкодовується запитуючою Стороною.

Стаття 11

1. Особа, яка утримується під вартою і особиста присутність якої як свідка або для ставки віч-на-віч запитується запитуючою Стороною, тимчасово перепроводжується на територію, де має відбутися допит, за умови її повернення у строки, вказані запитуючою Стороною, і з урахуванням положень статті 12 в тій мірі, у якій вони можуть застосовуватися.

У перепроводженні особи може бути відмовлено:

(a) якщо особа, що утримується під вартою, на це не погоджується;

(b) якщо її присутність необхідна для цілей кримінального провадження, що здійснюється на території запитованої Сторони;

(c) якщо її перепроводження може привести до продовження строків її утримання під вартою, або

(d) якщо існують інші важливі обставини для того, щоб не перепроводжувати її на територію запитуючої Сторони.

2. З урахуванням положень статті 2, у випадку, передбаченому у попередньому пункті, транзитне перевезення особи, що утримується під вартою, через територію третьої держави-учасниці цієї

Конвенції, здійснюється на клопотання, яке супроводжується всіма необхідними документами і яке надсилається міністерством юстиції Сторони, через територію якої запитується транзитне перевезення.

Договірна Сторона може відмовити у наданні дозволу на транзит своїх громадян.

3. Перепроводжувана особа утримується під вартою на території запитуючої Сторони і, коли це необхідно, на території Сторони, у якої запитується дозвіл на транзитне перевезення, якщо Сторона, до якої звернене прохання про перепроводження особи, не вимагає її звільнення.

Стаття 12

1. Свідок або експерт незалежно від громадянства, який постає перед судовими органами запитуючої Сторони за повісткою про виклик до суду, не може ні притягуватися до відповідальності, ні утримуватися під вартою, ні підлягати ніякому іншому обмеженню його особистої свободи на території цієї Сторони за діяння або обвинувальні вироки, які передували його від'їзду з території запитуваної Сторони.

2. Особа, незалежно від громадянства, викликана в судові органи запитуючої Сторони для того, щоб відповідати за діяння, які є предметом кримінального переслідування, порушеного проти неї, не може ні притягуватися до відповідальності, ні утримуватися під вартою, ні підлягати ніякому іншому обмеженню її особистої свободи за діяння або обвинувальні вироки, які передували її від'їзду з території запитуваної Сторони і які не зазначені у повістці про виклик до суду.

3. Передбачений у цій статті імунітет закінчується, якщо свідок або експерт, або притягнута до відповідальності особа, протягом послідовних п'ятнадцяти днів від дати, з якої її присутність більше не була необхідною судовим органам, маючи можливість залишити територію запитуючої Сторони, все ж таки залишилася на цій території або, виїхавши з неї, знову туди повернулася.

Глава IV

Судові матеріали

Стаття 13

1. Запитувана Сторона надсилає виписки із судових матеріалів та інформацію щодо матеріалів, які запитуються від неї судовими органами Договірної Сторони і які необхідні для розгляду кримінальної справи, у такому ж обсязі, у якому вони можуть надаватися її власним судовим органам в аналогічних випадках.

2. У випадках, не передбачених у пункті 1 цієї статті, надіслане прохання виконується відповідно до умов, встановлених законодавством, нормативними актами або практикою запитуваної Сторони.

Глава V

Процедура

Стаття 14

1. Прохання про взаємну допомогу повинні містити:

- (a) назву органу, що звертається із проханням;
- (b) предмет і причину прохання;
- (c) у міру можливості, відомості про відповідну особу і її громадянство, і
- (d) у разі необхідності, прізвище і адресу відповідної особи.

2. У судових дорученнях, передбачених в статтях 3, 4 і 5, зазначається також правопорушення і міститься стислий виклад фактів.

Стаття 15

1. Судові доручення, передбачені у статтях 3, 4 і 5, а також прохання, передбачені в статті 11, надсилаються міністерством юстиції запитуючої Сторони міністерству юстиції запитуваної Сторони і повертаються по тих же каналах.

2. У термінових випадках судові доручення можуть надсилатися безпосередньо судовими органами запитуючої Сторони судовим органам запитуваної Сторони. Вони повертаються разом з відповідними документами по каналах, зазначених у пункті 1 цієї статті.

3. Прохання, передбачені в пункті 1 статті 13, можуть безпосередньо надсилатися зацікавленими судовими органами відповідним органам запитуваної Сторони, а відповіді можуть надсилатися безпосередньо цими органами. Прохання, передбачені у пункті 2 статті 13, надсилаються міністерством юстиції запитуючої Сторони міністерству юстиції запитуваної Сторони.

4. Прохання про надання взаємної допомоги, не передбачені у пунктах 1 і 3 цієї статті, і, зокрема, прохання про проведення попереднього слідства по кримінальному переслідуванню можуть надсилатися і отримуватися безпосередньо судовими органами.

5. У випадках, коли Конвенція дозволяє безпосередній зв'язок, він може здійснюватися через Міжнародну організацію кримінальної поліції (Інтерпол).

6. Договірна Сторона під час підписання цієї Конвенції або здачі на зберігання своєї ратифікаційної грамоти чи свого документа про приєднання, заявою на ім'я Генерального секретаря Ради Європи, може повідомити про те, що всі або деякі прохання про надання взаємної допомоги повинні їй надсилатися по інших, не передбачених у цій статті каналах, або просити, щоб у передбаченому у пункті 2 цієї статті випадку копія судового доручення одночасно надсилалася її міністерству юстиції.

7. Положення цієї статті не зашкоджують положенням чинних двосторонніх угод або домовленостей між Договірними Сторонами, які передбачають безпосередню передачу прохань про надання допомоги між їхніми відповідними органами.

Стаття 16

1. За винятком положень пункту 2 цієї статті, прохання і документи, що до них додаються, не перекладаються.

2. Кожна Договірна Сторона під час підписання або здачі на зберігання своєї ратифікаційної грамоти або свого документа про приєднання, шляхом перепроведення відповідної заяви на ім'я Генерального секретаря Ради Європи, може залишити за собою право вимагати, щоб прохання і документи, які до них додаються, надсилалися їй разом з перекладом на її мову або на одну з офіційних мов Ради Європи, або на таку з цих мов, яку вона вкаже. Інші Сторони можуть застосовувати принцип взаємності.

3. Ця стаття не зашкоджує положенням про переклад прохань або документів, що до них додаються, які містяться в двосторонніх угодах або домовленостях, що вже набрали чинності або будуть укладені між двома або декількома Договірними Сторонами.

Стаття 17

Докази або документи, що надсилаються на виконання цієї Конвенції, встановлення автентичності не потребують.

Стаття 18

Якщо орган, який отримує прохання про надання взаємної допомоги, не має компетенції виконувати його, він, ex officio, надсилає це прохання компетентному органу своєї країни та інформує про це запитуючу Сторону по прямим каналах, якщо прохання надійшло по таких каналах.

Стаття 19

Причини будь-якої відмови у наданні взаємної допомоги повинні пояснюватись.

Стаття 20

За винятком положень пункту 3 статті 10 виконання прохань про надання взаємної допомоги не передбачає відшкодування витрат, крім тих, які спричинені присутністю експертів на території запитованої Сторони або перепровадженням особи, що утримується під вартою, здійснюваним згідно зі статтею 11.

Глава VI

Повідомлення про злочин у зв'язку з провадженням у справі

Стаття 21

1. Повідомлення однієї Договірної Сторони про злочин з метою розгляду в судах другої Сторони надсилаються і отримуються відповідними міністерствами юстиції, якщо Договірні Сторони не застосовують положення пункту 6 статті 15.

2. Запитована Сторона інформує запитуючу Сторону про будь-які дії, здійснені у зв'язку з таким повідомленням, і надсилає копію відповідного судового рішення.

3. До повідомлень, передбачених у пункті 1 цієї статті, застосовуються положення статті 16.

Глава VII

Обмін інформацією по судових вироках

Стаття 22

1. Кожна Договірна Сторона інформує будь-яку іншу Сторону про всі обвинувальні вироки і подальші заходи щодо громадян останньої Сторони по цих вироках. Міністерства юстиції повідомляють таку інформацію одне одному принаймні один раз на рік. Коли та чи інша особа вважається громадянином двох або більше інших Договірних Сторін, відповідна інформація надається кожній з цих Сторін, якщо ця особа не є громадянином Сторони, на території якої вона була засуджена.

2. Крім того, будь-яка Договірна Сторона, яка надала вищезазначену інформацію, надсилає зацікавленій Стороні, на її прохання щодо конкретних справ, копію обвинувального вироку, передбачених заходів та будь-яку іншу відповідну інформацію, для того щоб вона могла вирішити щодо необхідності вжиття заходів на національному рівні. Такі повідомлення здійснюються між міністерствами юстиції зацікавлених сторін. *(Статтю 22 доповнено підпунктом 2 згідно з Додатковим Протоколом від 17.03.78)*

Глава VIII

Заключні положення

Стаття 23

1. Будь-яка Договірна Сторона під час підписання цієї Конвенції або здачі на зберігання своєї ратифікаційної грамоти або свого документа про приєднання може заявити застереження щодо будь-якого положення або будь-яких положень Конвенції.

2. Будь-яка Договірна Сторона, яка заявила застереження, відкликає його, як тільки це дозволять обставини. Відкликання застережень здійснюється шляхом перепроводження відповідного повідомлення на ім'я Генерального секретаря Ради Європи.

3. Договірна Сторона, яка заявила застереження щодо якого-небудь положення Конвенції, може вимагати застосування цього положення іншою Стороною лише у тому обсязі, в якому вона сама його прийняла.

Стаття 24

Договірна Сторона під час підписання цієї Конвенції або здачі на зберігання своєї ратифікаційної грамоти або свого документа про приєднання у заяві на ім'я Генерального секретаря Ради Європи може визначити органи, які для цілей цієї Конвенції вона вважатиме судовими органами.

Стаття 25

1. Ця Конвенція застосовується до метропольних територій Договірних Сторін.

2. Щодо Франції, вона також застосовується до Алжіру і до заморських департаментів, щодо Італії, вона також застосовується до території Сомалі під італійським управлінням.

3. Федеративна Республіка Німеччина може поширити чинність цієї Конвенції на землю Берлін у заяві на ім'я Генерального секретаря Ради Європи.

4. Щодо Королівства Нідерландів, ця Конвенція застосовується до європейської території. Нідерланди можуть поширити чинність Конвенції на нідерландські Антільські Острови, Сурінам і нідерландську Нову-Гвінею заявою на ім'я Генерального секретаря Ради Європи.

5. За безпосередньою домовленістю між двома або декількома Договірними Сторонами і за умов, передбачених у цій домовленості, дія цієї Конвенції може бути поширена на будь-яку територію однієї з цих Сторін, на додаток до територій, що зазначені у пунктах 1, 2, 3 і 4 цієї статті, за міжнародні відносини якої будь-яка така Сторона несе відповідальність.

Стаття 26

1. З урахуванням положень пункту 7 статті 15 і пункту 3 статті 16 ця Конвенція, у тому, що стосується країн, до яких вона застосовується, припиняє дію положень будь-яких договорів, конвенцій або двосторонніх угод, які регулюють взаємну допомогу у кримінальних справах між будь-якими двома Договірними Сторонами.

2. Ця Конвенція не зачіпає зобов'язань, що випливають з положень будь-якої іншої двосторонньої або багатосторонньої міжнародної конвенції, яка містить або може містити положення, що регулюють окремі аспекти взаємної допомоги в конкретній галузі.

3. Договірні Сторони можуть укласти між собою двосторонні або багатосторонні угоди про взаємну допомогу у кримінальних справах лише з метою доповнення положень цієї Конвенції або сприяння застосуванню викладених в ній принципів.

4. Якщо між двома або декількома Договірними Сторонами взаємна допомога надається на основі однакового законодавства або особливого режиму, що передбачає взаємне застосування на їхніх відповідних територіях заходів надання взаємної допомоги, ці Сторони, незважаючи на положення цієї Конвенції, мають право регулювати свої взаємні відносини у цій галузі виключно відповідно до такого законодавства або режиму. Договірні Сторони, які відповідно до цього пункту не застосовують у своїх взаємних відносинах цю Конвенцію, повідомляють про це Генерального секретаря Ради Європи.

Стаття 27

1. Цю Конвенцію відкрито для підписання членами Ради Європи. Вона підлягає ратифікації. Ратифікаційні грамоти здаються на зберігання Генеральному секретарю Ради.
2. Конвенція набирає чинності через 90 днів від дати здачі на зберігання третьої ратифікаційної грамоти.
3. Стосовно будь-якої держави, яка підписала цю Конвенцію і яка ратифікуватиме її після набрання нею чинності, Конвенція набирає чинності через 90 днів від дати здачі на зберігання її ратифікаційної грамоти.

Стаття 28

1. Комітет міністрів Ради Європи може запропонувати будь-якій державі, яка не є членом Ради, приєднатися до цієї Конвенції, якщо резолюція, що містить таку пропозицію, одногласно схвалюється членами Ради, які ратифікували Конвенцію.
2. Приєднання здійснюється шляхом здачі на зберігання Генеральному секретарю Ради документа про приєднання, який набирає чинності через 90 днів від дати його здачі на зберігання.

Стаття 29

Будь-яка Договірна Сторона може, у тому, що її стосується, денонсувати цю Конвенцію шляхом перепроведення відповідного повідомлення на ім'я Генерального секретаря Ради Європи. Денонсація набирає чинності через шість місяців від дати отримання Генеральним секретарем Ради такого повідомлення.

Стаття 30

Генеральний секретар Ради Європи повідомляє членів Ради і уряд будь-якої держави, що приєдналася до цієї Конвенції, про:

- (a) назви держав, що підписали Конвенцію, і здачу на зберігання будь-якої ратифікаційної грамоти або будь-якого документа про приєднання;
- (b) дату набрання чинності цією Конвенцією;
- (c) будь-яке повідомлення, отримане відповідно до положень пункту 1 статті 5, пункту 3 статті 7, пункту 6 статті 15, пункту 2 статті 16, статті 24, пунктів 3 і 4 статті 25 або пункту 4 статті 26;
- (d) будь-яке застереження, заявлене відповідно до пункту 1 статті 23;
- (e) відкликання будь-якого застереження відповідно до пункту 2 статті 23;
- (f) будь-яке повідомлення про денонсацію, отримане відповідно до положень статті 29, і дату, від якої така денонсація набере чинності.

На посвідчення чого нижчепідписані належним чином на те уповноважені представники підписали цю Конвенцію.

Вчинено в Страсбурзі двадцятого дня квітня місяця 1959 року англійською і французькою мовами, причому обидва тексти є однаково автентичними, в одному примірнику, який зберігатиметься в архіві Ради Європи. Генеральний секретар Ради Європи надсилає засвідчені копії цієї Конвенції кожному уряду, що підписав цю Конвенцію і приєднується до неї.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про ратифікацію Європейської конвенції про взаємну допомогу у кримінальних справах, 1959 рік, та Додаткового протоколу 1978 року до Конвенції

Верховна Рада України п о с т а н о в л я є:

1. Європейську конвенцію про взаємну допомогу у кримінальних справах, 1959 рік, та Додатковий протокол 1978 року до Конвенції, підписані від імені України 29 травня 1997 року у м. Страсбурзі, ратифікувати з такими заявами і застереженнями до Конвенції:

1) до статті 2:

Україна також залишає за собою право не виконувати запит про подання допомоги, якщо:

а) є достатні підстави вважати, що він спрямований на переслідування, засудження або покарання особи за ознаками її раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання або за мовними ознаками;

б) виконання запиту є несумісним з принципом "non bis in idem" ("немає двох покарань за один злочин");

в) запит стосується правопорушення, яке є предметом розслідування або судового розгляду в Україні;

2) до пункту 1 статті 5:

Україна виконуватиме судові доручення щодо обшуку або арешту майна за умови, передбаченої підпунктом "с" пункту 1 статті 5;

3) до пункту 3 статті 7:

повідстка про виклик до суду обвинуваченої особи, яка перебуває на території України, повинна передаватися відповідним органам не пізніше як за 40 днів перед датою, встановленою для явки;

4) до пункту 2 статті 16:

прохання та документи, які до них додаються, мають надсилатися до України разом з перекладом на українську мову або на одну з офіційних мов Ради Європи, якщо вони не складені цими мовами;

5) до статті 24:

для цілей цієї Конвенції "судовими органами" України є: суди загальної юрисдикції, прокурори всіх рівнів, органи попереднього слідства.

2. Визнати таким, що втратив чинність, Закон України "Про приєднання України до Європейської конвенції про взаємну допомогу у кримінальних справах, 1959 рік" (Відомості Верховної Ради України, 1995 р., N 31, ст.246).

Голова Верховної Ради України О.МОРОЗ

м. Київ, 16 січня 1998 року